

KARATIA

Karatia máqusanaasa Pauroofa ákara rúmannimufa máridanoo.

¹ Qinée Pauroosa Yísufa diqiqoo fásiquausa máridaqa maa-pasána ákara rúmannimaqaidaqa. Sía faiqí faiqi moó fannoo qiní maréeqee Yísufa niqiqoo saikánaki quqáqoosa máridaqa, sía Ánutufa moo fásiqara qufanoo qiní mára quqánau. Ánutuna ásauku mundírafa Yísufa faqa narí ákoona Ánutuna faqa Yísuna kúqiranakinaana uqéera quqóofa miqandákai qiní rafáaqafusee mara quqáqoosa máridaqa maa-saikánara qídaqa. ² Maaqóo mária níkaqaafasaasa dadaaqída ínni Karatia máqannaasa nímandaidaqa, Karatia máqa maaqáki Yísuna ufara suqí-mariasa ínni nímandaidaqa.

³ Maasá aiqámausa qíkoofa Ánutufa faqa miná ásauku mundírafa Yísufa maasá Karaambáiqá faqa Ánutuna idaaqíra ámiqi ámiqirana faqa naundurá asooárana faqa ínni nímiyani.

⁴ Maasá qíkoofa Ánutufa qufanoo ásauku mundirafa iriséeno eedóo qímaseeno mi-maú finau maqee kámuqoo márunna mandáinaina afeekaikiranakinaana maasá idukúaqeera naráfaaqa maasá mandáinaina ákiaqara aunírira saqárisaa paasóosamásee quqánau.

⁵ Ánutuna aréenarana faqa amooqírufa faqa náaru náaru ámimariani, dóo miqáni.

Sía moo ámiqira fasaasa ufa máridanoo moodáa kai.

⁶ Óo Karatia máqannaasa qinée ínni óosanara tautúm-miqa. Ínnee dauní aaqee uqanna Ánutuna minnísaafaqa qinée minára iriséeqa tautíqa, mifá narásauku mundírana

idaaqírana káqi nímiranannai ínni náarama quqásoofaqa ínnee aaqee uqanná quqásee sandéeqa moo ámiqira fasaasa ufara foora randóofaqa iriséeqa tautíqa. ⁷ Sía moo ámiqira fasaasa ufa máridanoo moodáa kai máridanoo, faiqí ánaasee akaqáusa ásauku mundírana ámiqira fasaasa ufa qumáree maréeqee káqinni ubeekéeqa minánnai fúr-ufarirana ínni nímimariafanoo.

⁸ Indaarú maasá Yísuna ámiqira fasaasa ufa ínni qí-mannimifannana dóo maqee maasée moó fannoo fee in-naarúnaindaraa qangiroo moó fannoo fee moo fúka áaqee maría fasaasa ufana qímannimufaqqe Ánutuna áqurarara ufa misásaa máriannoo. ⁹ Maasá óoqai qímannimi-afannanasaa kafáa maqee qímannimidaqa, moó fannoo maasá óoqai qímannimifannana moosáa qímasee qí-manniminafa mifá Ánutuna áqurarara ufa ámeemaanai máriannoo.

¹⁰ Faiqí nífusaa qeeqá qimoofée qída fee nasurída fee miqí qídaqee óo sía uqanna qinée miqíanaura. Ánutuna kúqaa eedóo qíra ufara qinée randáidaqa. Qinée faiqí ní-fusaa fífau nasurídaqa miqí qídafau sía ásauku mundírana aináiniranaki márini maqee maqee qiní dárirara kai qi-afaqa moo áinainiranaki funáiqini.

Pauroofa Yísufa niqiqoo fasiqausaikammafi óosana ároo ufafa.

¹¹ Óo qiní qíkaqaafasauqa qinée maa-ainainnára qí-mannimianaura. Qinée qímannimíanna fasaasa ufana sía faiqí áuquqoofa máridanoo. ¹² Sía faiqíkinaana qinée máreeqa, sía moó fannoo qímaqimifaqa íriqa ásauku mundírafa Yísufa narí uqanna kooroomámbi qímaqim-inau.

¹³⁻¹⁴ Qinée óoqai kumaaráa máriafana Yuda máqan-naa amaana úfa ámiqimandee firaaqóo qímariqiafana.

Qinée Yuda máqannaasa amaana úfara qeeqá qiki-aqauqa úrinnaaqaramasee mi-ainainná qiqíafana. Qinée misá úrinnaaarammásee firaaqóo maasá qikeekú qikaakú óosana máraqiafana. Qinée minakí fídaqa Ánutuna ufara faqa Yísuna ufara faqa suqímarusa sía nífauaqi-afana afeekaikámándeé misá mandáikamma nímaqaqi-afana. Qinée minára ámiqimandee taikáanee qídaqa mandaikamma nímaqaqi-afana.

¹⁵ Ánutufa sía qiní mandóosanara írinoo narí idaaqíra ámiqi ámiqira máriranaki márinoo qiní qínoofa sía qiní máqoo kamuqoo narí aináinira saíkaki márianifeera óoqai indaarú qiní dáarama mi-saikánaki quqáqisoofaqa kísaaqasaa sía íriqiafana, mána mána kai qiqíafana. ¹⁶⁻¹⁷ Ánutufa qiníara narí ámiqira fasaasa ufa ánaa-muru qímannimianneé qímaseenoo Damasakusa máqusai fímariafanna aanásaa narí ámaaku qiní uqaqífíqanau. Uqaqífíqasoofaqa sía moo fásiqunnai óonureeqa Yísuna áufakiana íriqia, narí ámaaku uqaqífíqaanneé qímaseenoo sía Yísufa niqiqoo fasiqusakina óoqai márusakina Yeerusareenni sía óoruree iráafanaqa qímaqimiqau. Sía qinée miqí qiafana qinée andeeqásee quándaki Arabia máqa maaqai óonu marikíqa óonu randéeqa aniréeqa kafáa Damasakusa máqusai fiqíafana. ¹⁸ Yísufa indaarú kooroommáqooqooqari qaaramoo áukuana áiqaramma-fufaqa Yeerusaree máqusai óoruree Peetooroo funná miná qáfamasee áqoondikianáuree qímaseeqa miná faqa qaara amaana máraqiafana. ¹⁹ Mi-kamúqoo sía Yísufa niqiqoo fásiquusa nínafaqi-afana misakíqari Yísuna ákaqa Yameesana miná kai qáfaqi-afana.

²⁰ Qinée maa-akaránakinaa ufa ánoona kai qídaqa sía únna ufa qídaqa. Faiqí sía Yísuna fasáasa ufa qímaqimi-qau, Yísufa narí kai qímaqiminau. Ánutuna áfusaa mári-daqa ánoona ufa kai qídaqa.

²¹ Qinée Yeerusareenni qaara amaana maraséeqa Siria máqa maaqaki faqa Sirisia máqa maaqaki faqa óonu kísaaqasaa máriqiafana. ²² Mi-aukuanna mi-kamúqoo Yudeea máqa maaqaki máridaqa Yísuna ufara suqímarusa sía qiní qíqafaqau. ²³ Akaqáusa qiníara qíman-nimunara írimarusá kai máriqau. Misá maaqímandee qiníara qímannimiqau. Maasá mandáikamma qimiqée-maru fasiqafa dóo maqee quándaki narí naru taikée marú ufana qímannimidanoo. ²⁴ Misá mi-ufána iriséeqa Ánutufinnai qiníara dúfi dúfi qímariqau.

2

Pauroofa niqiqoo fasiqausaki sía qinée órudupirausee qí-danoo.

¹ Qinée Pauroosa Siria máqa maaqaki faqa Sirisia máqa maaqaki faqa kísaaqasaa qísaukuqara taikásee qíkunni qaara faqa qaara faqa óoqu marasée aukuana maraséeqa Baranabasina faqa Titusana faqa nífiqamareeqa Yeerusa-reenni óoru fíqiafana. ² Ánutufa narí maraqunannai kukéeqasee qímaqimunara óoru fíqiafana. Miqóo óoruree Yísuna ufara suqímarusa misá úriqararausa faqá kai ufa qídaqa, ánaamuru Yísunara qímannimíafannufana óosana óosana qímannimiqiafana. Misá sía írifaqa qiní saika óoqai faqa maqee faqa sía ámiqimandee qiní dóoki íriranaki qáoo qifóora minára qinée qímannimiqa.

³ Qiní qíqoondi Titusafa ánaamuru Kirisa máqu-saindari qiní faqa Yeerusaree máqusai óoru márufafa Yuda máqannaasa Yísuna ufa írimarusá minára maasá sía Yuda máqanna naanna rámasee Titusana fáinán-duquaneera qiqau, káqi mána mána ímariqau. ⁴ Faiqí akaqáusa Yuda máqanna únna qímasee Yísuna ufara suqímarunausee qímasee maasáki umeé ani kéeqafu-faqa Titusana qáfammasee miná fáinánduquaqee qufaqa

maasá qáoo qiqíafana. Misá nipuráaraa fasiqara foora kukéeqasee maasáki ani kéeqee maríqau. Maasá Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa ásauku mundírana Yísunaki márúnara sía naríara naríara rufíeeqa ámiqi mándee moodáanaki Mooseena sándufakiqari idukíara foora márúnara nipuráaraa fasiqara foora minakí ani kéeqafufaqa maasá maréeqee Mooseena sándufaki rum-báranakiara foora kafáa quqáneera nipuraqau. ⁵ Maasá sía misá ufara eedóo qiqíafana. Ínni ánaamuru máriasara iriséeqa sía eedóo qímasee Titusana fáinánduqiqíafana. Yísuna ámiqira fasaasa ufa ánoona ufara kai ínnee ánaamuru mapukúsee maráaqee qímasee sía misá ufa fáinánduqirufa íriqíafana.

⁶ Qinée Pauroosa Yeerusareenni ufa qímarunaki máridaqa Yísuna ufara suqímarusaki márídaqa faiqí misára úriqararausee qímarusa faqa ufa qímarufaqa íriafanaqa sía moómau fiqau qinée fímariafannamau mi-maú kai fiqau. Qinée faiqí misára úriqararausee qíqa, Ánutufa sía faiqí nifaaqa qáfamaseenoo úriqararausee uréeqarausee qídanoo minára qinée sía úriqararausee qíqa sía uréeqarausee qíqa amana amana kái máriaa foo qímasee qeeqá ánaamuru faiqí ánaaseeki saika máree márunnana kooroomásee paasóosamánde káqi qímannimiqíafana. Qímannimíafanaqa úriqararausee qímariasa sía qáoo qímasee moosáa fíqanoo qiqau. ⁷ Misá qiníara maaqí qiqau, óoqai Yísuna ámiqira fasaasa ufa Yuda máqannaasa qímannimírafa Peetooroonasaa Ánutufa quqánau, dóo maqee kámuqoo mifá ánaamuru mi-ufánakai qímannimírafa qiní Pauroonasaa quqée foo qímasee maanára faqa írimariqau. ⁸ Ánutuna afeeka fannóo kai Peetooroona mara quqá ámufoanoo Yuda máqannaasaki fídanoo qímannimírau, miqí kai ínoo Ánutuna afeeka fannoo qiní Pauroosa maréeqeenoo ánaamurukina mara quqásoofaqa

fúafannaqa minára faqa írimariqau.

⁹⁻¹⁰ Yísuna ufa írimariasaa úriqarararusara foora mári-asa Yameesafa faqa Peetooroona faqa Yoohaneefa faqa qiní ufa iriséeqa maaqí qiqau. Óo kúqaa Ánutufa aní maréeqeenoo kúqaa ánaamuruki quqéenoo, anée ánaamuruki aináininaqa maasá Yuda máqannaasaki aináinanauree qímasee qiní faqa Baranabasina faqa nísauku ruqúnnaaseqa dóo fuaqée qímasee moodáa ufá kai maaqí kai qímasee qímaqimiqa. Ínneeqara Pauroosa faqa Baranabasina faqa Yudeea máqa maaqaki mária kudi fasiqausara Yísuna ufa írimariasaa maqee maqee íridaqa dadaaiaqa. Miqí qufaqa qinée iriséeqa maaqí qiqíafana, qinée minára kai afeekaíkianauranoo fee qíqa. Mi-ufa suqirána Yeerusareenni márídaqa qímaqimiqa.

Pauroofa Antiooka máqusai márídanoo Peetooroona áqinau.

¹¹ Dóo miqóoqari moo áukuana ái randóofaqa Peetooroofa Antiooka máqusai qinée máriafannaqoo aniroofaqa qinée aiqámausa nífusaa Peetooroona áfusaa áqíqíafana, akooqóo mifá áaqamásoonara áfusaa áqíqíafana. ¹² Yuda máqannaasa nári sándufa qíqa ánaamuru máriasa faqa sía moodáanaki misá saimbaqa nárana naanáuree qiqau. Peetooroofa Antiooka máqusai márídanoo misá Yuda máqannaasa sándufa rukíaseenoo miqóoqaraa ánaamuru Yísuna ufa írimariasee qímaseenoo maqee maqee misá saimbaqa moodáaqoo óoqu marifídanoo nárana née marínau. Miqínoo márufanoo Yameesafa Yeerusaree máqusai márídanoo akaqá Yuda máqannaasa niqiqoofaqa Antiooka máqusai óoqu fiqau. Misá óoquroofanoo Peetooroofa níndafamaseenoo rufíamareenoo áadumai níanasaa óonu óoqu marifufanoo qímmirinoo qinau. Maa-fúka Yuda maqannaasá Yeerusareendari qumuraasá

qiníara sía fáinanduqirausa faqa nárana náidanoommifoo qifóo qímasee rakéemasee áadumai óoqu marifinoo narí nárana nanau. Yuda máqannaasa Yísuna ufa írimarusa misákiqari akaqáusa ánaamuru márusara maaqí qiqau.

¹³ Yuda máqannaasa qíkaqaafasaauga Peetooroona faqa miqóo márusa Peetooroona óosana qáfamásee misá faqa miqí kai íqa Yeerusareendari qúmusara rufíamareeqa Peetooroofa óoqu márutinai óoqu marifíqa narí nárana naqau. Misá sandéeqa Baranabasina faqa fírarisámeeqee narí mandá máparaa iranaki quqássoofanoo áadumai óoqu márifi nanau. ¹⁴ Qinée misá miqíú oosanna qáfamaseeqa maaqí qiqíafana, misá sía ámiqira fasaasa ufa ánoona ufamau andeeqásee fídaqe eendaandámmida miqí máriafanoo, miqí qímasee Peetooroona aiqámausa nífusaa áfusaa áqíqíafana, anée Yuda máqannaafa máriananoo ánaamuru óosana marasée ánaamuru faqa moodáanaki máriananoo, anée nánaree maqee ánaamuruara asaurúsee rakéemasee áadumasaa óoqu márínanee. Anée miqíannana ánaamuruara sía fee amanaikínanee miqínanee. Anée ánaamuru maréeqeenana Yuda máqannaasaki quqásainaqa innaarúnai fírana amanaikídee miqídanee.

Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa Yísunasaaqaraana asumu máreefaranoo.

¹⁵ Qinée miqí qímasee Peetooroona aqísée maaqí qí-masee aiqámausa qímannimiqa. Kúqaa maasá Yuda máqannaaki kambíqarausa márídaqa. Maasá sía ánaamuru máriasa, misá Ánutuna ufara sía irirai mána mána ímariasa. ¹⁶ Sía maasá Mooseena sándufasaaqari fíranannai Ánutuna innaarúnai fírana amanaikíranaki

kéeqaanaura, ásauku mundírana Yísunasaa rusírananai kai Ánutuna innaarúnai fírana amanaikíranaki kéeqaanaura. Sía faiqí moó fannoo Yuda máqannaasa sándufannai Ánutuna innaarúnai amanaikíranaki kéeqaannoo.

¹⁷ Maasá Yuda máqannaasa Ánutuna innaarúnai amanaikíranaki kéeqararee qímasee ásauku mundíranasaa atooqáfiqa quándakiqa bóo ánaamuru máriasa naanna rámafiqa mandóosana máree márunausee qianáuranoo. Maasá miqídaqa ásauku mundíra fee maasá maréeqee mandáinainaki quqéenoo fee qianáuree. ¹⁸ Óo sía uqanna miqínoo máridanoo. Qinée Pauroosa Mooseena sándufannai Ánutuna innaarúnai amanaikíranaki kéeqaranara qáoo qímarunausa márídaqa, qinée maqee quándaki minára eedóo qíqa Mooseena sándufa rukíaanaura. ¹⁹⁻²⁰ Mooseena sándufara qinée maaqí qianáura dóo mifá qiní áaqarana qímaqiminoo darusaifaqá kúqiqa márídee qídaqa. Qinée Ánutuna saikara fíndifi minakí máríaqeera qiní darusaifaqá kúqiara foora íqa márídaqa. Ásauku mundírafa auníríranasaa kúqinoo qinée faqa minándiri kúqiara foora íqa márídaqa dóo maqee sía qeeqáraa kásida márídaqa, ásauku mundírafa qiní daundurái márínara kásida márídaqa. Qinée maa-maqee kásira márírafa Ánutuna ámaaku maqee maqee saqárikídaqa márídaqa, mifá qiníara ámuqusinoo narí márírana quqánau. ²¹ Qinée Ánutuna idaaqíra káqi nímírana qímifaqa sía qáoo qímasee minnísaanaura, faiqí moó fannoo Mooseena sándufasaaqari Ánutuna innaarúnai amanaikíranaki kéeqainanara ásauku mundírafa fífau kúqinuu foo qídaqa.

3

Nímaarusíranara faqa Yísunasaa rusíranara faqa Pauroofa mi-ufa qandára qídanoo.

¹⁻² Óo Karatia máqannasa ínnée fúrufari máriasa yáfee ínni mandírirana náakunimaqeenoo fee Yísunasaa rusírana afaínóo fee. Qinée Pauroosa ínni Karatia máqannaasa nífusaa ásauku mundírafa aunírira saqárisaa kúqunara ámiqimasee kooroomásee ínni nífusaa qíman-nímiáfanaqa ínni nífusaa kúqinoora fooqána ínnée ámiqimasee írimariafanoo, dóo máa moodáa ainainará kai irámmirianaqa qímaqimiaqa, ínnée Mooseena sán-dufa máraqa nuana minánnai fee Ánutuna maraquna máraaqee iqau, Yísuna ámiqira fasaasa ufa irisée írirana minásaa rusíranannai fee Ánutuna maraquna máraaqee iqau, minásaa írirana rusíranannai kai máraqau.

³ Ínnée náqiaqóoqari fee firaa furufariranaki fí fee, ínnée Ánutuna maraquna náakusee minánnai óosana arasée andeeqásee fídaqa kafáa maqee máriaqooqari nánaree ínnée miná afaimmá quqásee faiqí faiqí írirana-mau maqee maaqóoqari fídee.

⁴ Indaarú Ánutuna maraquna ínni náakufufaqa ámiqira oosana ínniki kambíqafinau dóo maqee ínnée minára fífau ainainee fee qídaqee. Sía fee ínnée minára íriafanoo nímuqusídanoo fee. ⁵ Ánutufa narí maraquna áfaaramasee ínni maqee maqee nímidanoo faiqí sía áuquaqaa ira ainaina áuqimarifaqa ínnée qáfee maríafanoo. Ínnée Mooseena sándufamau fímarianara Ánutufa narí maraquna ínni nímidanoo fee ámiqira fasaasa ufa íriqa írirana minásaa rusímarianara Ánutufa narí maraquna ínni nímidanoo fee. Minánnai kai narí maraquna ínni nímidanoo.

⁶ Óosana ároo ufafa írirana rusímarianara maaqí qídanoo Abarahaamana áuqu rámasee miná kíkiqusinoo maaqí qídanoo. Óoqai Ánutufa Abarahaamana náuraiqi márufanoo qímaminau.

Abarahaama anée faiqi síaifa máriananoo anée moómoo maqusanaasa níkoofa márinnaranoo.

Abarahaamafa miná iriseenoo óo kúqaa kambíqaannoo qímaseenoo narí írirana Ánutuna ufasáa rusísee afaaqa quqásee márinau. Ánutufa Abarahaamafa narí írirana Ánutunasaa rusísoona qáfamaseenoo minára maaqí qínau. Óo dóo Abarahaamafa qíní Ánutufa innaarúnai fírana amana kái mári fasiqafa máridanoofée qinau.

⁷ Qinée Pauroosa minára maaqí qídaqa ínnee Karatia máqannaasa ámiqimandee maaná íriaqa. Kúqaa Yuda máqannaasa Abarahaamana maqásaaqaraa ati miná moodaá maqannaasa máriafanoo Ánutufa Abarahaamana átiara moosée qídanoo maaqí qídanoo. Abarahaamana aanna réemariasa Ánutuna ufasáa írirana rusímariasa misá kai Abarahaamana áiku ásauku ánoona uqanna márídaqa. ⁸ Ánutufa óoqai indaarú ánaamuru máqannaara nári írirana Ánutunasaa rusínausa Ánutuna innaarúnai fírana amana kéeqeefandiafoo qímasee ákara rúmaqoofa maaqí qínau.

Ánutufa aní Abarahaamanasaaqari arurukí ákinanoo aiqáma maa-maqa maaqána afaaqasása máriasa ámiqi ámiqimma nímaqaannoo fee qímaqoofa márídanoo.

⁹ Ánutufa qufanoo Abarahaamafa mi-ufána naríara irisée dóo kúqaa fee qunára Ánutufa Abarahaamana ámiqi ámiqinau. Dóo maqee áukuana miqí kai íqa aiqáma írirana Ánutunasaa rusímariasa Abarahaamanasaaqaraa ámiqi ámiqirana Ánutufa raína nímidanoo.

¹⁰ Aiqáma maqannaasa Mooseena sándufamau fídaqa minánnai Ánutuna innaarúnai fírana amanaikídaqa kéeqaanauree qímariasa áaqamaki Ánutuna níqurararufa nímaarusirufa ámeemaanai márídaqa. ¹¹ Tamummáqara fasiqauqa ákara minára maaqí qinoo márídanoo,

Ánutunasaa írirana rusímarianannai Ánutuna innaarúnai fírana amanaikíranaki kéeqeemariasa misá kai maqee ósana arasée náaru márírana máreefaranoo.

Maasá miná irisée maa-ufánara kooroo ífoo qídaqa sía faiqí moó fannoo Mooseena sándufa máraranannai Ánutuna innaarúnai amanaikíranaki kéeqaannoo.

¹² Mooseena sándufa sía Ánutuna saqárikirafa minásaa mundínoo márídanoo. Mooseena sándufa fannoo faiqí minásaa káaqa andeeqásee fírafa minásaa mundínoo márídanoo. Tamummáqaraura ákara minára maaqí qídanoo,

Mooseena sándufamau káaqa andeeqásee fímarifa kai náaru maríranaki kéeqaannoo fee qímasoofaqa maasá sía amanaikídaqa sía kéeqaanaura.

¹³ Ásauku mundírafa Mooseena sándufamau fímariasa Ánutuna níqurararufa ámeemaanai rumbáqa márúnara iriséenoo ásauku mundírafa narí kai Ánutuna níqurararufaikámambinoo maasá daaqá qumuréenoo minakí rumbáqa márusa idukúqisanau. Tamummáqara fasiqauqa ákara minára maaqímminoo márídanoo.

Saqárisaa dirifí kúqimariasa aiqámausa Ánutuna níqurararufa ámeemaanai máriasa márídaqee qídanoo.

¹⁴ Ásauku mundírafa saqárisaa dirifí kúqinau. Ánutufa óoqai Abarahaamánasaaqaraa ámiqi ámiqirana ánaamuru máriasa nímianiffee qímasoofanoo ásauku mundírafa saqárisaa dirifí kúqinau. Ásauku

mundírana Yísunannai ánaamuru máriasa Ánutufa Abarahaamanasaa qíma afeekaikíra ámiqi ámiqirana misá faqa raína máreefaranoo. Maasá faqa qeeqá Yísuna saqárikiranannai Ánutufa narí maraquna nímiraree quná faqa máraanaura.

Nímaarusira ufara faqa qíma afeekaikíra ufara faqa Pau-roofa qídanoo.

¹⁵ Óo qiní qíkaqaafasaaúqa maasáki mári ainaina kíkiqusussee qianáuranoo. Faiqí qaaraqánda moo áinainara qímasee qíma afeekaikámasee mi-ainainná papiqasáa ákara rúmasee náriqara núqu minásaa ákara rúmasee sía amana mi-ufána minníseefara, mi-maú kai fifáranoo.

¹⁶ Miqí kaimmásee Ánutufa narí qíma afeekaikíra ufa Abarahaamanasaa faqa miná átisaa faqa quqáseenoo ákara rínau. Óoqeenáa ákara fannoo sía narí átiúqa moómoo fasiqa anaaseera qídanoo. Mifá maaqí qídanoo, aní áti kaimma qíma afeekaikírana ámianauree qídanoo ásauku mundíranara moodáara qináu. ¹⁷ Qinée Pauroosa minára maaqí qídaqa Ánutufa Abarahaamana narúfa amiséeno dóo qinée mi-maú kai fuanáureeqímasee qímafeekaikínau. Miqóoqari (430 aukuana) áukuana moómoo uqanna áiqara máfufanoo Mooseena sándufa fannoo kásooqaqee ínnaaqiana kambíqafinoo sía amana Abarahaamana qímamu ufana rafáaqafuannoo káqi maríannoo.

¹⁸ Ánutufa Abarahaamánara Kannaa máqa maaqakinaa saqama námufaqa faiqi námufaqa áiku ásauku námufaqa ámiraree qímasee Ánutufa mi-maqa maaqa saqamána Abarahaamafa narí sándufamau funára sía írirai óoqai narí qíma afeekaikámmaqoo íriranasaa narí áfaarinoo áminau.

¹⁹ Maasá minára irisée Ánutufa náqiraree sándufa Mooseena áminoo fee inau. Mooseenakíqari fífiufanoo

Ánutufa qíma afeekaikíra ufa qímamufa Abarahaamana áti ánoona uqanna kambíqaaninanaki Mooseena sándufa taikáannoo. Mi-qambaana kamusaqánna áaqarana kooroománnimaqaanifeera Ánutufa mi-sandufána quqánau. Ánutuna qangiroouqa miná sándufa Mooseena ámufanoo Mooseefa Ánutuna faqa maqásaa fasiqa faqa aanáiqikinoo máridanoo maqásaa narí aqoónausa níminau. ²⁰ Ánutufa sándufa quqéemarufa faqa faiqí ánaasee mi-ufamaú fímariasa faqa márianara aanáiqikirafa Mooseefa miná qambaana máridanoo. Abarahaamana qíma afeekaikírana ámuaukuanafa sía miqínoo máridanoo. Abarahaamafa sándufamau fírafa sía márunara aanáiqikirafa faqa sía márinau. Ánutufa naríaraa qíma afeekaikíra ufannóo Abarahaamana qímaminau. Maasá minára úriqarara oosanee qídaqa.

Nímaarusira ufa óosanara kooroo ídanoo.

²¹ Maasá minára írídaqa Mooseena sándufa fannoo Ánutuna ufara qíma afeekaikírufa Abarahaamana ámunafa rafáaqafidanoo fee qianáuree. Sía amana rafáaqa fúannoo. Mooseena sándufa óosana maaqímminoo máridanoo. Faiqí ánaasee Mooseena sándufamau fídaqa miná ákiaqara sía amana náaru marirana máreefara. Miqíra sándufa Ánutufa sía níminau. Níminaqau mi-sandufána máreefau innaarúnai fini. ²² Óoqeenáa ákara fannoo aiqáma maqannaasara nári mandóosana afeeka ameemaanai kurídiranaki máridaquee qídanoo. Qinée Pauroosa minára maaqí qídaqa Yísunasaa írirana rusí-mariasa Ánutufa narí qíma afeekaikámandee maqee óosana arasée náaru márirana nímiannoo fee qídaqa, mimiráfá ásauku mundírana Yísunasaa rusímarianasaa mundínoo máridanoo. Aiqáma ainaina nári mandóosana

afeeka ámeemaanai márianara Yísunasaa írirana rusí-marianannoo kai aikáquanoo.

²³ Yísuna saqárikira aukwana sía máruqoo Mooseena sándufa fannoo miná áfeesidanoo maasá karabúsara foora rumbáseenoo maramáreenoo Yísuna saqárikira aukwana kooroomámbufanoo minakí quqáqisanau. ²⁴ Ásauku mundírafa qúmuaninna aukuanasaa Mooseena sándufa fannoo maasá uqannífiqara fasiqara foora márinoo maasá Yísuna saqárikiranannai Ánutuna finnai innaarúnai ffrana amanakíranaki kéeqaaqeera maasá nífiqama-ree ásauku mundírana aaqá múnu qisánau. ²⁵ Dóo maqee Yísunasaa rusírafa ani máriganoo óoqai uqaqífiqee már-ufa Mooseena sándufa sía maqee rakísi nímaqaidanoo.

²⁶⁻²⁷ Ínnee aiqáma Yísuna saqárikiranannai ásauku mundíranaki kéeqafi maríanara Ánutuna ámaaku kámambi márianara ínnee ínneeqa nammári mároonannai ínnee ásauku mundírana andeeqára márirana qamunnara foora akumáree minakí fuaqa. ²⁸ Dóo minakíqari sía Yuda máqannaasa faqa ánaamuru faqa náaduma moo kíqa márídaqa sía karabúsa aináini maríasa faqa idukírausa faqa moo kíqa máriafanoo sía faiqí faqa ánaasee faqa moókíqa máriafanoo amana amana kái máriafanoo. Ínnee aiqáma ásauku mundírana Yísuna faqa moodáanaki márídaqa aiqámausa amana amana kái moodáa máriafanoo. ²⁹ Ínnee ásauku mundíranaindi maríanara Abarahaamana áti máriafanoo. Abarahaamana átiuqa márianara Ánutufa Abarahaamana ámiqi ámiqirana qíma afeekaíkuna mi-amiqi amiqira ainainná kásooqaqee innaarúnai ínne faqa nímiannoo.

4

(Óoqai Pauroofa máru aukwana aináina faqaasa faqa pisinísa faqaasa faqa munnimmara aináinimariasas faqa

kudiuqá faqa máriqau. Aináina faqaasa faqa pisinísa faqaasa faqa nári aináinirana moómoo márifaqa sía amanaikífaqa akaqá fasiqauqa nífiqee nári aináiniranaki quqásee miná ákiaqara munnimma nímimariqau. Moo óosana faqa misáki márinau. Kudi fasiqauqa akaqáusa káaqa kudikí maríasa náararée márifaqa mári-anara aináina faqásiannai óonuree iráifanoo aináina faqaafa aináina síaina karabúsara foora ira saikiranaki quqáseenoo sía feefaurú áminau. Káqi nárana faqa faiqárana faqa miná aináinirana ákiaqara amiséenoo feefaurú uqanna sía áminau. Misá minára karabúsa saika ímarusee qímariqau. Mi-karabusa saikánaki máru fasiqana áti miná áinaina kafáa mi-fasiqána idukíraree qímaseenoo munnimma firaatiá áqusee idukúmaree fí-mariqau.)

¹ Mi-ufanása ootúpammásee maa-ufána aináinafaqaafa faqa narí ámaakuara faqa qímannimianaúra. Faiqí moó fannoo kuqufínanoo miná faiqi miná aiqáma ainaina máraanoo. Miná ákoofa káqi máru kamuqoo miná faiqi sía innooqánoo márufanoo káqi narí ákoona aináinira faiqira foora márídanoo. Narí ákoofa narí ámaakuara narí aináinira faiqira foora márífanoo saiká úmmaqirana dadaaqí marínara nárana aandáu amidanoo. Narí ákoona aiqáma áinaina máraanínafa márídanoo káqi fifau aináinira faiqira foora narí ákoona faqa márídanoo. ² Miná faiqi kumaaráa márifaqa miná ákoona aináinira faiqiuqa mi-faiqína faqa miná ákoona aináina faqa rakísíqa fifi ifaqa miná ákoofa dóo innooqéee foo qímasaifanoo mi-faiqífa aináinasaa rakísídanoo. ³⁻⁵ Miqí kai íqa maasá sía innooqéera fooqáa íra kámuqoo maasá maa-maqa maaqánasaaqaraa írira sándufa ámeemaanai máríqiafana. Ánutufa maa-aukuanára andeeqára aukuanee qímaseenoo narí

ámaaku aqiqanau. Aqiqámaseenoo maasá Mooseena sándufa ámeemaanai miná rumbáranaki máriusa minakíqari feefaurú áquseenoo idukúsoofaqa fíndifiqa Ánutuna ámaaku kámambi máriaqeera Yísufa maa-maqa maaqánasaaqaraa ánaasee áranandaki rúmafufanoo maqasoofanoo Mooseena sándufa ámeemaanai maa-maqánasaa kambíqafi marínau.

⁶ Ánutufa ínniara miná ámaaku fee qiaqéera qímaseenoo narí ámaaku maraquna ínni nímuqusaki aqiqoofanoo kéeqafi marídanoo, mi-maraqunáfa ínni dadaaqifaqa ínnée faiqi ánaaqiara fooqána Ánutunara qiní qíkoo fee qímariafanoo. ⁷ Miqínara ínnée sía maqee fífau aináinira faiqi márifaranoo, ínnée faiqí faqa ánaasee faqa kúqaa Ánutuna faiqi áraamuqmaakaikámmafi maríafanoo. Dóo márifanoo narí ámaaku ámianinnana innaarúnai mári saqamana máreefandínausa máriafanoo. Ánutufa narí kai qifaqa ínnée miná ámaaku áraamuqmaaka miná innaarúnai máreefandínausa máriafanoo.

Pauroofa Karatia máqannaasara káaqammirímarinai.

⁸ Óoqai ínnée Karatia máqa maaqaki márusa sía Ánutuna aaqá óonuree ámiqimasee írimariqau áfaanna ainaina sía Ánutunaki máru ainaina ínnée miná rumbáranaki máriusa máriqau. ⁹ Dóo maqee uqanná Ánutunara írimariafanoo, Ánutufa faqa dóo ínniara faqa íridanoo. Dóo nánaree ínnée miqóoqari kafáa quándaki kafáa mandá umooqukira kúquaqaaira maqásaa írirana innai faqa ínniqa náuraa mandá sándufa innái faqa quandée fee. Ínnée Ánutuna faiqikíranakíqari quándaki fífau maqásaa írirana rumbáranaki fídee miqídaqee. Sáina Yísunasaa rusírafa kai máriaqaana. ¹⁰ Ínnée Karatia máqannaasa káaqa Yuda máqannaasa óosana óosana

sabáta fáasaanara rímaríasa máriafanoo áaqaida miqí maríafanoo. Káaqa ínni moo qúqoonara náaquqai faqa Ánutunara íri maría quqooná fée qímasaida minára kai írimaríasa máriafanoo. Áukuanara faqa qámabaana sáqan-nara faqa káaqa minára rídaqa minánnai innaarúna áana máraanauree qídaqa áaqee maríasa máriafanoo. ¹¹ Qinée Pauroosa ínniki márúnausa ínniara rufíaidaqa. Ínniki aináiniafanafa fífaunni maqásaa rairaa ídanoommi foo qídaqa.

¹² Óo qiní qíkaqaafasaa máriasa ínniara afeekaikámandee qímannimidaqa. Qinée Pauroosa Yuda máqannaasa máriaafánausa márídaqa misá óosana faqa Mooseena sándufa faqa minnísee ánaamuru naanna rámassee Yísuna saqárikámmasee miná ámeemaanai márídaqa. Ínnee faqa miqí kai íqa qiní daanna réeqa Mooseena faqa Yuda máqannaasa faqa sándufa minnísee Yísuna kai saqárikiaqa. ¹³ Qinée aaqee indaarú ámiqira fasaasa ufa ínni qímannimíafanna oosannara írimaríafanoo, qinée aurída máriafannanara ínni maqa máaqaki kísaaqasaa márídaqa qímannimíqiafana.

¹⁴ Qinée aurúafanaqa qíqafee sía qiníara níkoqoofaqa qiní mandáikamáqisasee minníqisaqau. Qiní aurírafa fíraqóo ínni nárufaqa minníqisaaneerusia sía minníqisaqau. Idaaqa kái máqisée marúfaqa máriqiafana. Ínnee qiníara Ánutuna qangiroorá foora mári ifoo qí-masee qiní qumáraqau. Ínnee ásauku mundírana Yísuna qumárondeemmíqa qiní qumárasee ámiqí ámiqim-maqisaqau. ¹⁵ Mi-fasannái ínnee fíraqóo qiníara asási-mariqau, maqee náqi fee ifaqée sía miqídee. Ínni óoqai máriranara maaqí qídaqa ínnee fíraqóo qiníara qimudáoo qímasee qiní dadaaqianée qímasee ínneeqa fíraa uriqarara ainaina káqi qímuqini ínneeqa nífu faqa

pitaqímeeqee káqi qiní qímuqini. ¹⁶ Dóo maqee Yísuna ánoona ufa qímannimunnannái fee qiní namuqáa kámambi márídee. Óo sía miqífanoo andeeqáannoo.

¹⁷ Akaqá fasiqa anaasee áaqee maríasa ínni faqa ani márídaqa moo únna ufa qímannimi maríasa ínniara únna qímasee firaaqóo rídaqa ámiqi ámiqídaqa ueeqáidaqa sía ámiqira íriranarau miqídaqau, misá ínni mara máreeqa qiní Pauroosasáa qaraana rakée iaqeera miqídaqa, misá írirafa ínni iannai ubeekanóo márifaqa ínni íriranara nári iannái ubeekámasee misá ufa íriaqeera miqídaqa. ¹⁸ Akaqáusa ínni rarisámaseeqa ínniara misásaa atooqára óosanafa qaaraikámmínoo márídanoo. Moo mándoosana moo ámiqira oosana maaqímmínoo márídanoo. Misá ínni rarisámasee misá mandá óosana máraaqee qíra óosanafa mandóosana márídanoo. Misá ínni rarisámasee ámiqira oosana máraaqee qíra óosanafa ámiqira oosana márídanoo. Óoqai qinée Pauroosa ínni faqa máríafanaqa ínni irirafa qinísaa atooqáfi ínni qiníara rídaqa máriusa máríafanoo maqee níanai márúnaqa ínni qiníara minnísee únna ufa qímaríasara kai misára kai rímaríafanoo. ¹⁹ Qiní faiqi námu qiní qímuqusimaria faiqi namúsa máríafanoo. Ánaasee moó fanoo faiqi ánaaqi máqaidanoo aupúraidanoo máqaidanoo. Qinée miqíkaimmásee ámiqira fásaasa ufa ínni qímannimisee ásauku mundírana andeeqára óosana márírana nírana ínniki kambíqaanifeera ínniara aupúraidaqa qímannimidaqa.

²⁰ Óo qinée maqee níanai márídaqa ínni faqa máríaqana níanai márídaqa ínniara ámiqira irirana íriaqaana káaqa ínniara daunduráki umaara ráidanoo.

Pauroofa Abarahaamána ánaaqaqara kíkiqusúfa.

²¹ Ínnee indaarú Mooseena sándufakiqari idukúfi Yísuna ufasaa atooqáfi máriaasa maqee Mooseena sándufa ummaara ámeemaanai múnari mínari kafáa kéeqararee qímariasa máriafanoo. Ínnee sía fee mi-sandufána írídaqee minaki kaifáa kéeqaidee.

²² Mifá maaqí qídanoo, Abarahaamáfa qaara faiqi máqoofa márídanoo, moo índaaruqáa faiqi anoofa aináinira ánaasee rumbárafa márínau, moo fáiqi ínaaqiannaana ánoofa idukíra ánaasee Abarahaamána ánaaqa uqanna márínau. ²³ Abarahaamana ámaaku Isamaerafa rumbára ánaasee faiqi márínau, faiqí ánaasee ímarúndee ínoo kai faiqi máqanau. Idukíra ánaasee Saráqana faiqi áadumasaa kambíqanau Ánutufa qíma afeekaikámasoofanoo Saráqafa qáafa anaasee asooqá márídanoo Abarahaamána faiqi máqanau.

²⁴ Mi-anaasee qandá qaara irirana kíkíqammusíqa márídaqa. Moó Qakaarafa Sinái áaqanasaa kambíqara anaasee márifa márifaqa miná faiqi námú Mooseena sándufa ámeemaanai rumbáranaki kambíqarausa márídaqa. ²⁵ Qakaarafa Arabia máqa maaqaki mári aaqanna kíkíqammusínoo márídanoo maqee mária Yeerusaree máqusa kíkíqa faqa úsinoo márídanoo mi-maqusána faqa mi-maqusánaki mária fasiqa anaaseesa faqa rumbáranaki Mooseena sándufa nímaarusira rumbáranaki márídaqa. ²⁶ Abarahaamána moo ánaasee Saráqafa sía rumbára ainainira anaasee, sía Mooseena sándufa rumbáranaki márifa idukíra ánaasee márifa maasá Yísunasaa rúsímaríasa nínoofa uqanna márídanoo. Mifá innaarúnai fúka Yeerusaree máqusara foora Yísunasaa rúsímaríasa firaa maqusa misá nínoofa uqanna márídanoo.

²⁷ Óoqeenáa ákarakínaa ídi fannoo Saráqanara maaqí qídanoo,

Ínnee faiqi síai anaaseesa asasíaqa, faiqi síai anaaseeuqa sía aupúrarana fáaqarimariasá, dóo maqee ínnee asasíranara kai fáaqaruqa. Afaaqi minnísai asooqa adeedaana, nifaaqi faqaasa úraaqaramásee moómoo faiqi máqaannoo.

(Abarahaamafa Isamaeerana ánoona miffinnai óori ukeekéenoo narí ánaaqa uqanna Saráqarana máfi ámeesuqusoofanoo máriufanoo mifá faqa asooqánamuki Abarahaamána faiqi uqanna Isakeena máqanau. Minára faiqí minnísainna ánaaseefa faiqi moómoo máqeenoorá foora firaaqóo asasiannoo fee qináu.)

²⁸ Qinée Pauroosa minára maaqí qídaqa. Saráqana ámaaku Isakeefa Ánutuna qíma afeekaikíra ufasaa kambíqanoo márináu, dóo maqee ínnee qiní qíkaqaafasaaúqa miqí kaimmásee Ánutuna ufasaa miná faiqi námu kám-mambiqa máriafanoo. ²⁹ Mi-aukuanná Isakeena áukuana faiqí ánaasee undée mándoofanoo kambíqoofa Isamaerafa quándakinoo Ánutuna maraqunannái kambíqoona Isakeena mandáikammamaqánau, dóo maqee faqa mi-oosanáfa miqí kaimminoo máridanoo. Mooseena sándufa ameemaanai máriasa ínni aaná ititáidaqa. ³⁰ Óoqeenáa tamummáqara ákara fannoo minára maaqí qídanoo, Rumbára ánaasee faqa narí faiqi faqa aqiqámasaina moosáa fífuani. Rumbára ánaasee ámaaku Isamaerafa idukíra ánaasee ámaaku Isakeena faqa sía miná ákoona aináina moodáanaki máraani.

³¹ Dóo minára qiní qíkaqaafasaaúqa ínniqasaimbaqa sía rumbára anaasee faiqi námu máridaqa idukíra ánaasee faiqi námu máridaqa, Yísuna idukíranaki máridaqa.

5

Pauroofa idukíranaki máriasara ámiqimasee rakísi qumaráaqee qufa.

¹ Ásauku mundírafa Mooseena sándufakinaana idukúeeqee narí idukíranaki quqáqaiifaqa maasá minakí márídaqa, dóo minára iriséeqa idukíra fásiqara foora dóo minakí mapukúsee márídaqa sía kafáa sándufa óosana óosana rumbáranaki fíraree qíaqa.

² Ínnee maaná íriaqa qinée Pauroosa qímannimidaqa, indaarú ínnee ásauku mundírana saqárikiquau. Kafáa maqee moó fannoo ínniara Yuda máqannaasa fáinánduquséeqa Yísunasaa ookáamambiqa innaarúnai fuaqée qínaqa ínnee miqífanoo Yísufa sía amana ínni dadaaqíannoo fífau áinainara foora mifá márídanoo. ³ Qinée kafáa qímannimianauro afeekaikámmasee qímannimianauro moó fannoo ínniara Yuda máqannaasa fáinánduquaqee qínaqa fáinánduquséeqa Mooseena sándufa ámeemaanai doo minakí óonuraafanoo sía Yísuna námufaqa fuaqa mi-maú kai fuaqa. ⁴ Mooseena sándufannai Ánutuna innarúnai amanaikíranaki fíraree qímariasa dóo Yísunasaaqaraana dóo ínneeqa atekáseeqa máriafanoo Ánutuna káqi áfaarinoo nímiranasaqaraana áqoosai máriafanoo. ⁵ Maasá sía miqídaqa sía sándufasaa ookáaidaqa, maasá írirafa Ánutunasaa kai mundíqa márídaqa mifá narí kai maasá maréeqeenoo narí innaarúna amanaikíranaki quqáqiseenoo fee qímasee írirana minásaa kai rusísee márídaqa. Ínniqasaimbaqa Yísuna saqáriki márúnanoo Ánutuna maraquina fannoo minásaaqari maasá dadaaqifaqa maasá Ánutuna innaarúnai kéeqáannanara asasamándeé áfeesidaqa. ⁶ Maasá ásauku mundírana Yísuna faqa moodáanaki márídaqa Yuda máqannaasa fáinánduqirana faqa sía fáinánduqirana faqa miqandá fífau ainaina márídaqa. Ánoona ainaina maaqímminoo márídanoo. Naríara naríara úriqarara ainainee qímasee naríara naríara ámuqusirafa ínni Yísunasaa rusírana akooroo ímarifa mi-ainaináfa

ánoona uqanna máridanoo.

⁷ Óo Karatia máqa maaqaki máriasa ínnee ámiqimasee mi-maú fímarusa máriafanoo, nánaree ínnee maqee ánoona ufa minnísee mandóosana máree fee. ⁸ Ánutufa ínni náarammeeqee Yísunaki quqée marífa mifáu ínni maréeqee káqi rúnna quqéenoofau. ⁹ Faiqí moó fannoo ádudu fooqáafa ínni qámabaanai moodáa mári ifa mifá kai aiqámausa radíqifinoo ínni nifaaqái sukáqamánni-maqifaqa aiqámausa káqirunna fíraridaqa. ¹⁰ Qinée Pauroosa ínni Karatia máqa maaqaki máriasara andeeqára áatata fíranara íridaqa, márídaqa. Maasá ínni faqa karaambáiqasaa atooáqa márirafa qiní qifaaqa quqárana qímidanoo, ínniara sía moó íriranamau fifáranoo fee qídaqa ínni mara moo áatata ubeekée marí fasiqausara qinée sía íridaqa, Ánutufa misá náruannoo fee qídaqa.

¹¹ Óo qiní qíkaqaafasaa uqa qeeqára qímannimianaurnoo qinée Yuda máqannaasa fáinánduqira ufa ásauku mundíranasaa ookáammásee minánnai innaarúnai fíraree qímariana mi-ufána maqúsa maqusa qinée qímannimi maríanaqau misá sía maqee maqee qiní dárimaríaqini. Fáinánduqira ufa Yísunasaa ookáairafa ánoona márinoofau qinée ásauku mundírana aunírira saqarisaa árunara qímannimíanaqau sía dárúqini. Yísunasaa mundírunará kai qímannimimarúnaqa íridaqa dárímáriafanoo.

(Misá mi-aukuanná fáina káfaqianda úqidee qímasaida Yúda máqannaasa maasá Ánutuna faiqi námu fee qímaríqau. Nífaandama ítirausara ínni nífanasaa náadumasaa máriaqee qímaríqau. Pauroofa minára irisée maa-ufána qímannimínanau.)

¹² Ínni Karatia máqannaasa maréeqee moó áatata quqémariasara qídaqa misá nári fáinánduqiranará kai

qídaqa nári nífaandama itírana faqa mináki ookáam-maseeqa doo náadumasaqanna máridaqa sía áaqaranaki ínni fuki faakí qíma quqáaqeera.

¹³ Óo qiní qíkaaqaafasaaúqa ínniara qinée qianáura. Ínnee ínneeqa mandáinaina rumbáranaki máriafanoo Ánutufa minakínaana ínni náarameeqeenoo Yísuna idukíranaki quqéenoo. Doo ínnee minakí máridaqa ínni nifaaqa mandá nídímari ainainafa sía quándakinoo ínnisaa rakísidanoo ínni níkaruqíranannai mínni ubeekámannimaqáani. Sía miqíaaqa maaqíaaqa ínneeqa naríara naríara rírafa nimudáoo qírafa ínni nífiqeeqeenoo naríara naríara dadaaqíranaki quqáani. ¹⁴ Mooseena sándufa aiqámatia maa-moodaa ufánaki ánoona kambíqaidanoo, mi-ufáfa maaqímminoo máridanoo. Ínnee ínneeqa niqoónausara ínniqa nifaaqára foora nídinaqa dadaaqíaaqa. ¹⁵ Ínnee aandáúra foora narí áidafirana narí áidafirana narí ukáqami narí ukáqami irana narí ámi narí ámi ídaqa rufíaaqa qúsaasa ínnee narínni narínni naru taikáseefáara, minára naríara naríara nídíranara qídaqa.

Pauroofa maqásaaqarara írirana faqa maraquna írirana faqa miqandára qímaqoo ufafa.

¹⁶ Qinée Pauroosa minára ínni qímannimidaqa. Sía ínnee ínniqa maqásaa írirannai ubeekaaqa. Ánutuna maraquna fannoo ínni náakinoo máriafa maqee maqee ínni náaqooki ámiqira oosana máraaqeera qímaseenoo mandóosanara aaquqídanoo. Ínnee mi-ufamaú fíqa sía uqanna ínneeqa maqásaa íriranamau fifáranoo. ¹⁷ Maqásaa fasiqa anaasee maqásaa irirafa faqa Ánutuna maraquna áidímari ainainafa faqa maasá naundúraki narí maqaúruamaqee narí maqaúruamaqee ídaqa miqandá namuqáa márianara ínnee fíraree qímariaqoo sía amana

fifáranoo. Minára ínnée Ánutuna maraquna ufamáu fuaqa. ¹⁸ Ánutuna maraquna fánnoo ínni rakísifaqa ínnée sía Mooseena sándufa ámeemaanai máriafanoo.

¹⁹⁻²¹ Faiqí faiqi maqásaa irirana oosana káqi akooqóo máridanoo. Miná óosana maaqímmasee koorooídanoo, faiqí ánaasee narí úmmuari narí úmmuarirana faqa adi námufaqrá óosana óosana faqa írirana síaisa fúru-farida káqi mandáinaina máraqanuana faqa saqárinnaí únnaqira Ánutuna amana auqúsee írirana miná ámimariana faqa áukainaina ufaaqa áfaannainaina máraqanuana faqa, faiqí ánaasee namuqáa kírana faqa rákirana faqa rairaiqírana faqa qúsufa qímasee áanooqirana faqa, aiqáma ainaina náriará kai fatúsimariana faqa, náadu náadu rakéekaammásee náriqá kai náadu náadu suqímariana faqa, naríara naríara rairai qímariana faqa nam-mári námasee fúrufarirana faqa, misá suqúfifaqa óosana óosana mandóosana uqéeree mariana faqa óosana óosana mandóosana máraidaqa. Qinée óoqai aaquqímanni-maqaafanausa kafáa maqee faqa aaquqímannimaqaidaqa, mi-oosanná máree mariasa sía uqanna Ánutuna quqúsaki kéeqeefaranoo.

²²⁻²³ Ánutuna maraquna fannoo sía miqí maría mandóosanakina uqannífiqaidanoo. Ínnée miná ufamáu fífanoo ínni maréeqee ámiqira saqari qáqammara foorá íreefaranoo. Maa-amiqira oosanáusa íreefaranoo, naríara naríara úriqarara ainaina márídee qímasee naríara naríara rírana faqa Ánutunara asasírana faqa naunduráki asooárana faqa faiqí ánaaseera reendeeníra írirana faqa ámiqimandee dadaaqí mariana faqa áfaarirana faqa ámiqira ainaina áfaarirana faqa sía minnísee fírafa miqóokai márída áuqainna ainaina auqaida márirana faqa fisoofisoommásee ufa qírana faqa narí mandóosanara ákooqamasee andeeqásee fímarina faqa Ánutuna

maraquna fannoo mi-ainaináusa kai uqannífiqaidanoo, sía moó sándufa fannoo mi-amiqira ainainásara qáoo qíannoo. ²⁴ Ásauku mundírana Yísunaindi máriasa misá náriqa faiqí faiqi írirana márirana faqa nári maqásaa írirana faqa aunírira saqarisaa Yísuna namufaqa kuqá kai áru quqée máriasa márídaqa. ²⁵ Ánutuna máraquna fannoo maqee óosana arasée náaru márirana qímimarifa márínara mifá kai maasá márirana nírana rakísiani.

²⁶ Sía maasá qeeqára dóori uqéeraseeqa ámiqirausee qímasee qeeqá qimooqía sía naríara naríara sukúfa qía sía naríara naríara rairai qiaqa.

6

Pauroofa narí dadaaqi narí dadaaqiaqee qímaqoo ufafa.

¹ Qiní qíkaqaafasaaúqa ínniki moó fannoo mandáinainaki áqufinaqa qáfeeqa Ánutuna óosanara írimariasa miná maréeqee andeeqáranaki quqáaqa, sía áanoomásee miqí iaqa reendeenamánde miqí iaqa anée mi-fasiqána dadaaqídana aneenná márirana faqa rakísia, anée faqa minakí áqufinafaara. ² Ínnee narí úmmaara narí úmmaara dadaaqiaqa, miqíqa ínnee ásauku mundírana sándufamáu káaqa andeeqásee fímariafanoo. ³ Faiqí moó fannoo uréeqarafa naríara úriqararausee qímasee sía qinée óorudupirauusa dadaaqianáuranoo fee qímarifa narí kai narí ákaruqidanoo miqí qídanoo. ⁴ Aiqáma fasiqa anaasee náriqá kai nári márirana nírana nári kai amanamásee qáfaaqa, sía moo náindisaa amanamásee qáfaaqa naríkai narí márirana áuqarana ámiqirafa márínanoo narí kai qáfamasee asasíannoo. ⁵ Aiqámausa nári umaara nári kai marasée quándaki aqoónausa faqa dadaaqiaqa.

⁶ Akaqá fasiqauqa Yísuna ufa ínni qímannimifaqa ínnee misá ufa írimariana aqiqara quándaki nárana munnimma,

máaqa, ainaina náida nímiaqa. Miqídaqa ínnee misá ummaara dadaaqifáranoo.

⁷ Ínnee sía náriqa níkaru qiaqa, sía ínnee amana Ánutuna áfusaa ititásee fúrufariranaki quqéefaranoo, mifá maasá óosanara íridanoo. Anée nárana asumu úmmaqinana miná kai unakínnaranoo, anée nána mandóosana níminana anée miná kai máreennaranoo. ⁸ Faiqí moó fannoo narí faiqí faiqi mandá nídiranannai mandá maqaki úmmaquseenoo minakínaana kúqirana kai unakúannoo. Mifá Ánutuna maraquna óosana marasée Ánutuna áfuqaki úmmaquseenoo minakínaana náaru márirana kai unakúannoo. ⁹ Minára iriséeqa ámiqira máriranara sia kudoosaápeeqa minnísaaqa maasá sía minníseeqa káqi mi-maú fídaqa kásooqaqee unnakírana paqúrianaura. ¹⁰ Minára irisée maaná qímannimidaqa maasá aiqámausa ámiqira dadaaqírana dadaaqiaqa sía moodáakari kai, maqee maqee dadaaqírafa kambíqafinana dadaaqiaqa. Aiqámausa dadaaqídana niqoónausa Yísuna saqáriki máriasa firaaqóo dadaaqiaqa.

Pauroofa taikára aaquqirufa faqa nímandara ufa faqa qímaqoo ufa.

¹¹ Dóo qinée Pauroosa moo fásiqa qímami márunanoo mifá ákara rídanoo dóo maqee qeeqá kai kirifi qumáree áti rafáaqafira ufa qeeqá kai firaaqóo ákara rídaqa. ¹² Ínniki nipatasáa akooqóo mári ainainará kai dárara qímasee nimooqímariasa náriqa nimooqiaqée qímasaídaqa ínni fáinanduqiranara sandanáinai qída miqíaqee qímariasa márídaqa. Misá sía kúqaa ánoonainainau áuqaidau fáinánduquaqee qídau, misá ásauku mundírana aunírira saqarisaa árunara qímannímiafaqa miná ákiqara Yuda máqannaasa dárifoo qímasee fáinánduqira oosana Yísuna kúqiranasaa ootúpamásaiifaqa Yuda máqannaasa

níranaqarafa asooáifanoo sía dáruaqeera. ¹³ Misá ín-niara Yuda máqannaá fáinánduqira óosana máraaqee qímariasa nári sía Mooseena sándufamau fímariasa misá ínni Karatia máqannaara fáinanduqira óosanara eedóo qianára kai nári nimooqiaqéera qímasaidaqa ínni fuki faakí qídaqa.

¹⁴ Qinée qeeqára qídaqa qinée maasá karaambáiqá, ásauku mundírafa, Yísufa aunírira saqarisaa kúqunara minára kai qinée uqéerasee amooqianáuranoo. Mi-auniriránasaa kúqunannai maa-maqa maaqánasaaqaraa ainaina kúqinoo mári ifoo qídaqa sía kásidanoo minánnai faqa qinée faqa kúqiara foora qímarunausa márúnanoo maa-maqa maaqánakinaa mandáinaina sía qiní qumáraidanoo. ¹⁵ Fáinánduqira fee, sía fáinánduqira fee, sía mifá ánoona ainaina márídanoo. Ánoona ainaina faiqí ánaasee kúqaa naundurákinaafa fúkaikámambinaqa andeeqásee márirafa mifámma ánoona márídanoo. ¹⁶ Ínnee mi-iriránamau fímariasa qímannimianaúra Ánutufa naundurái asooárana faqa Ánutufa áidira nífauarana ínniki faqa aiqáma Ánutuna faiqí ánaasee maqásaa máriasaki faqa máriani.

¹⁷ Qiní Pauroosa rafáaqafira ufa maaqímmínoo márídanoo. Sía moó fannoo kafáa qiníara Yísuna ufara sía andeeqásee qímannimimari fee qífaranoo. Qinée kúqaa uqanna Yísuna karabúsa aináinira fasiqa márídaqa Yísuna ufa andeeqásee qímannimíafannana akiaqara qiní dár-ufa qífaaqasáa qufaanakurú ánaaqi márifa mifá qiníara kúqaa Yísunaindi fee qímasee akoorooídanoo. Misá qiní darusaafaqa mi-ufaanakurúnara Yísuna ákarara foora márídanoo, aiqámausa qiní qíqafamasee Yísunaindi fee qiaqeera.

¹⁸ Maasá karaambáiqá ásauku mundírana Yísuna áfaarirafa ínniki máriani. Kúqaa.

Fúka Moodaanaki Kira Ufa Afaqínaasa Ufa
The New Testament + Genesis and Exodus in the Binumarien
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen wantaim Stat na Kisim Bek long tokples
Binumarien long Niugini

copyright © 1983, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Binumarien

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 29 Nov 2017 from source files dated 28 Nov 2017

4a891130-f25d-5e30-a81c-882b2e037698